

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 48. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771562528096/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Regnskabsdokumenter fra Midten af Halvtredserne og Begyndelsen af Treserne giver os Navnene paa disse Lærdmænd. Der er først Sjællands Biskop *Peder Palladius*, dernæst den fra Tyskland indkaldte Skotte, Professor theologię *Johannes Machabæus*, endvidere den unge Professor i Dialektik *Niels Hemmingsen*, endelig er der Aarhuskanniken *Hans Henriksen* og den flittige Bibeloversætter, Præsten i Herstedvester, *Peder Tidemand*.¹ Hvorledes Arbejdet har været fordelt imellem disse, véd man intet om; ingen Oplysninger fra Samtiden eller Eftertiden meddeler, som ved Frederik den Andens Bibel, hvem der har revideret Mosebøgerne, hvem de historiske Bøger, hvem Profeterne osv.,² og da Revisionen, som paavist foran S. 13, næppe har været af sproglig Art, vil de forskellige Bibelbøger ikke gennem en forskelligartet Sprogform røbe Revisorerne. Kun en enkelt Del af Biblen tør man med overvejende Sandsynlighed tillægge en bestemt Mand. Det er Fortalen.

II.

Mens Texten i Biblen 1550 er en ordret Gengivelse af Luthers reviderede Bibel, er Fortalen vistnok uden fremmed Grundlag. Den viser ved Citater hentede fra Skriften og Kirkefædrene — og blandt disse først og fremmest fra Augustin „Kronen over de andre Patres“ — at Guds Ord i det ny og gamle Testament „er nok til Salighed“. Det rummer i sig al Lærdom om Gud; gennem det erkender man Kristus: „Læs alle Profeters Bøger! Forstaar du ikke Christum derudi, hvad finder du der da, som ikke er usmagende og end daarligt tilmed. Forstaar du Christum derudi, da smager det ikke aleneste, som du læser, men ogsaa gør dig drukken.“

¹ Langebekiana, Kbh. 1794, S. 297—98; Kirkehist. Saml. II, 413, samme Tidsskr. n. R. I, 125, jfr. Kancelliets Brevbøger 1556—60, S. 68. Foruden de ovennævnte Theologer havde *Olaus Chrysostomus* været Medlem af Kommissionen, indtil han 1547 blev Biskop i Vendsyssel, og *Jens Sinnig* indtil sin Død (s. A.).

² *H. F. Rørdam*, Københavns Universitets Historie II, 249.

Forfatteren af Fortalen til Christian den Tredjes Bibel lader det dog ikke blive ved at sanke sammen Bibelsteder og Citater fra de hellige Fædre. Han giver selv den kristne Læser Raad. Han skriver: „Og skal der ogsaa være udi Læseren en indvortes brændende Begærelse og Kærlighed til den hellige Skrift . . . . Vilt du gaa ind i den hellige og lønlige Sted, saa læg af dig al Hovmod og Stolthed. Thi Guds Aand skyer og flyer saadanne Ting og bor gerne udi et fornedrigt og ydmygt Hjerte. End dog Palladset er vidt og herligt, saa er dog Døren saare lav og trang; derfor maa du alt bøje din stærke og stinde Hals og bukke, om du vilt, at man skal lade dig ind.“

Der var blandt Kommissionens Medlemmer kun én, der havde Evne til at skrive saaledes, det var Visitatsbogens Forfatter.

Der er da ogsaa gammel Tradition for, at Peder Palladius har skrevet Fortalen. Den ældste Udtalelse herom finder jeg i et Aktstykke fra c. 1630 om Planen for Christian den Fjerdes Foliobibel (1633). Det tilraades heri ved den ny Bibeludgave at optage „*Palladii skøne Fortale*, som vel er verd at tryckis igjen“.¹ Fra Palladius selv eller fra hans Samtid har vi ingen Oplysning herom, men i et Brev fra Biskoppen til Provsterne 1547 ses det, at han er stærkt optaget af Arbejdet paa den danske Bibel.² At han var den ledende indenfor Bibelkommissionen tør anses for sikkert, og det vilde da være ganske usandsynligt, at han skulde have overladt til Kommissionens yngre og underordnede Medlemmer at forfatte selve Fortalen. Baade af ydre Grunde og af indre synes det mig derfor utvivlsomt, at det er med Rette, naar Fortalen til Biblen 1550 fra gammel Tid tillægges Palladius.

¹ Kirkehist. Saml. n. R. VI, 433. Her tillægges Aktstykket Biskop Hans P. Resen.

² Han skriver: Postquam, venerabiles D; Præpositi, fratresque omnes in Christo charissimi, necessitas ipsa postulat, ut domi manere cogar, in revidendis Danicis Biblijs occupatus: visum est mihi per litteras vos salutare. (Trykt i Resens Visitatio catechetica, Kbh. 1627, Bl. A 7v.)